

PVE

parempaa vuorovaikutusta edistämässä

Preventing Violent Extremism

Maailma on suurten muutosten keskellä – taas kerran. Ihmiset ovat liikkeellä siinä määrin, että puhutaan uusista kansainvaelluksista. Kansainvälinen terrorismi on jatkuva huolenaihe Euroopassa ja siitä tuli totta myös Suomessa. Ilmaston lämpeneminen muuttaa ekosysteemejä ja lisää osaltaan ihmisten levottomuutta. Eurooppalaisena perusarvona pidetty demokratia muuttuu pahimmillaan jopa valtiotasolla populistisiksi kannanotoiksi. Levottomuus vaikuttaa koteihin ja kouluihin, lapsiin ja nuoriin. Kasvattajien ja lasten kyky ja tahto ilmaista myötätuntoa on koetuksella. Rajaa meidän ja muiden välille on helppo repiä. Sosiaalinen media tarjoaa siihen erityisen ketterät työkalut.

Opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet sisältävät kestävään elämäntapaan valmistavia, laaja-alaisen osaamisen teemoja, jotka läpäisevät koko kasvatuksen ja koulutuksen jatkumon. Niiden nojalla lapsia ja nuoria ohjataan omaksumaan ihmisarvon kunnioitukseen ja ihmisten ja koko ekosysteemin kanssa säällisesti elämisen reunaehtoja ja toimintatapoja.

Euroopan neuvosto, Euroopan yhteisö ja UNESCO ovat osaltaan nostaneet tehtävälisälleen kasvatuksen yhteisöllisyyteen, demokraattiseen ja osallistavaan kulttuuriin ja väkivaltaisen syrjäytymiskehityksen torjuntaan.

Normien ja ohjeistojen lukemista tärkeämpää on, että kasvatuksessa ja opetuksessa kohdataan ajan haasteet, huolestuttavaan toimintaan puututaan ja puuttumiseen on avoimet ja kaikkien yhteisön jäsenten tiedossa olevat rakenteet.

Koulussa tulee oppia keskustelemaan rakentavasti, kriittisesti ja toisia kunnioittaen myös vaikeista ja kiistanalaisista kysymyksistä. Koulun tulee olla turvallinen paikka, jossa jokainen kouluyhteisön jäsen kokee olevansa arvostettu ja kykenevänsä vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Koulu ei suvaitse vihapuhetta tai kiusaamista. Turvallinen kouluyhteisö ehkäisee syrjäytymistä ja liukumista ääriliikkeiden kannattajiksi. Välittävä kouluyhteisö osaa auttaa lapsia ja nuoria vaikeuksissa sekä puuttua kaikenlaiseen huolestuttavaan kehitykseen.

Mitä väkivaltainen ekstremismi on

Väkivaltaisesta ääriajattelusta on kyse silloin, kun väkivaltaa käytetään, sillä uhataan, taikka se oikeutetaan tai siihen kannustetaan aatemaailmalla perustellen. Jokainen voi vaikuttaa siihen, millaisen aseman väkivaltainen ääriajattelu saa Suomessa.

Mikä vaikuttaa väkivaltaiseen radikalisoitumiseen ajautumiseen?

Väkivaltaiseen ääriajatteluun voi päätyä monia teitä. Radikaalit ajatukset eivät sinällään johda väkivaltaan. Mahdollisia riskitekijöitä voivat olla

- kokemus syrjinnästä tai epäoikeudenmukaisesta kohtelusta
- syrjäytymisen, marginaaliin joutumisen kokemus, mahdollisesti heikentynyt sosioekonominen asema
- henkilökohtaiset kriisit, identiteettikriisi
- pettymys demokratiaan, taikka aiempaan poliittiseen tai uskonnolliseen toimintaan

Väkivaltaiseen ääriajatteluun voi houkuttaa ryhmään kuulumisen tunne, sitoutumisen tarve, vallan tai järjestyksen kaipuu, väkivallan ihannointi. seikkailun tai sankaruuden etsintä, koettu ideologinen ”tehtävä”.

Miten väkivaltaista ekstremismiä ehkäistään?

Ensiksi tulisi huolehtia, että demokraattisesta yhteiskunnasta poispäin työntäviä tekijöitä ei synny. Samalla tulisi nostaa esille demokraattiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen vetäviä tekijöitä. Jos riskiryhmiä on, niihin kohdistetaan tehostettuja toimia.

Ehkäisytyötä tehdään eri tasoilla. Koulun rooli liittyy toimivien palvelujen tuottamiseen ja väkivaltaisen ekstremismin syntymisen ennaltaehkäisyyn:

- Yleisen yhteiskuntapolitiikan kohteena on koko väestö, tavoitteena hyvinvointiyhteiskunnan toimivuus ja hyvät palvelut, kuten koulut.
- Väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn kohteena ovat erityisesti riskiryhmät ja yksilöt, joilla saattaa olla kiinnostusta väkivaltaiseen ideologiaan ja maailmankuvaan. Väkivaltaa käytävillä ryhmillä ja väkivallanteoilla on tekijät, tukijat ja sivustakatsojat, ja on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan kaikkiin näihin ryhmiin. Toimijoina ovat esimerkiksi poliisi, koulut, nuorisotyöntekijät, järjestöt ja uskonnolliset yhteisöt.
- Terrorismin torjunta tarkoittaa rikosten estämistä. Sen kohteena ovat jo radikalisoituneet yksilöt ja tahot. Toimijoina ovat poliisi ja muut turvallisuusviranomaiset.

Väkivaltaisen ekstremismin ehkäisy ja torjunta on poliisin ja turvallisuusviranomaisten tehtävä.

Kouluilla on kuitenkin merkittävä rooli ennaltaehkäisevässä työssä. Lisäksi opettajan tulee tietää, milloin ja miten tarvittaessa otetaan yhteyttä muihin viranomaisiin. Moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta tarvittaessa saadaan riittävä apu ja tuki lapsen ja nuoren kasvuun.

Opetushallitus tukee koulujen työtä mm. tarjoamalla materiaaleja opettajille ja muille lasten ja nuorten parissa työskenteleville. Suomen Unesco-kouluverkko kouluttautuu rakentavan vuorovaikutuksen edistämiseen yhteispohjoismaisen projektin tukemana. Lisätietoja ja koulujen kokemuksia löydät Opetushallituksen verkkosivuilta. Voit myös ottaa yhteyttä alueellasi toimivaan UNESCO-kouluun.

Opetushallituksen tukimateriaalit

Materiaalit ja julkaisut löytyvät Edu.fi- nettisivuilta kohdasta hyvinvointi koulussa.

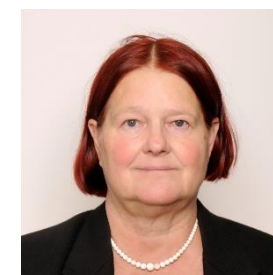
http://edu.fi/yleissivistava_koulutus/hyvinvointi_koulussa/ekstremismin_ehkaisy/ekstremismi_suomessa

Julkaisut:

- Rakentavaa vuorovaikutusta
- Konstruktiv interaktion (tulossa)
- Kiistanalaisia aiheita opettamassa (tulossa)
- Kiistoja hallinnoimassa (tulossa)

Maria Edel
maria.edel@oph.fi

Satu Elo
satu.elo@oph.fi

Lisätietoja

Radicalisation Awareness Network -verkosto on Euroopan unionin rahoittama väkivaltaista ekstremismiä käsittelevä asiantuntijaverkosto.

RAN järjestää työseminaareja radikalisoitumiseen liittyvistä aiheista. RAN-Education alaverkosto on tuottanut eri maiden parhaisiin käytäntöihin pohjautuvia aineistoja koulujen työn tueksi. Opetushallitus osallistuu aktiivisesti RAN-verkoston toimintaan.

RAN-verkoston sivuilta löytyy ajankohtaista yhteis-eurooppalaista tietoa ja suosituksia englanniksi.

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en